

POLSKA

1944 / 45 – 1989

Studia i Materiały 21

Instytut Historii PAN

POLSKA

1944 / 45 – 1989

Studia i Materiały 21

**Instytut Historii PAN
Warszawa 2023**

REDAKCJA:

Tomasz Szarota (redaktor naczelny), Hubert Wilk (sekretarz redakcji), Jerzy Eisler, Dariusz Jarosz, Krzysztof Kosiński, Tadeusz Wolsza

RADA REDAKCYJNA:

Jędrzej Chumiński (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), Antoni Dudek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), Andrzej Friszke (Instytut Studiów Politycznych PAN), Paul Gradwohl (Uniwersytet Warszawski), Padraic Kenney (Indiana University, USA), Miklós Mitrovits (Magyar Tudományos Akadémia, Węgry), Andrzej Paczkowski (Instytut Studiów Politycznych PAN), Anna Pelka (Historisches Seminar der LMU Abteilung Neueste Geschichte und Zeitgeschichte), Dušan Segeš (Historický ústav SAV, Słowacja), Rafał Stobiecki (Uniwersytet Łódzki), Bożena Szaynok (Uniwersytet Wrocławski), János Tischler (Węgierski Instytut Kultury, Węgry), Marek Wierzbicki (IPN), Rafał Wnuk (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), Anna Wolf-Powęska (Uniwersytet Adama Mickiewicza), Wadim Wołobujew (Rosyjska Akademia Nauk, Rosja)

ADRES REDAKCJI:

Instytut Historii PAN, Rynek Starego Miasta 31
00-272 Warszawa, tel./fax 22 831 36 43
e-mail: polska@ihpan.edu.pl
www.polska-ihpan.edu.pl

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2023
Printed in Poland

e-ISSN 2450-8365

p-ISSN 2450-8357

Czasopismo recenzowane

Wersja elektroniczna jest wersją referencyjną czasopisma

Tomy w formacie pdf znajdują się na stronie internetowej: www.polska-ihpan.edu.pl

Publikacja dotowana ze środków publicznych Ministerstwa Edukacji i Nauki

Tłumaczenie streszczeń

Grażyna Waluga & Autorzy

Projekt okładki: Marek Kreusch

Opracowanie redakcyjne: Małgorzata Świerzyńska

Skład i łamanie: Dariusz Górski

Wydawca: Instytut Historii PAN

Rynek Starego Miasta 31

00-272 Warszawa

tel. 22 831 02 61 w. 44

e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

<http://ksiegarnia-ihpan.edu.pl>

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

STUDIA

Tomasz Krok , Działalność kapitana Juliusza Wilczura-Garzteckiego w Polskiej Misji Wojskowej Likwidacyjnej w Rzymie	5
Tadeusz Wolsza , Wspólna cela. Polacy, Niemcy i Ukraińcy w komunistycznych więzieniach w latach 1945–1956	27
Piotr Byszewski , Konspiracja w PRL w latach 1956–1970. Próba charakterystyki ...	53
Przemysław Gasztold , Propaganda i pomoc dla Trzeciego Świata: działalność Polskiego Komitetu Solidarności z Narodami Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej, 1965–1990	89
Robert Spałek , Mniej znane epizody z życia Józefa Cyrankiewicza	121
Ewelina Szpak , Instytucjonalizacja polskiej walki z rakiem. Między nauką i biopolityką	149
Konrad Rokicki , Trudny teren. Podstawowa Organizacja Partyjna / Komitet Uczelniany PZPR Akademii Medycznej w Warszawie w świetle akt własnych	177

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Radosław Domke , Partia na srebrnym ekranie	203
--	-----

RECENZJE

P. Miedziński, <i>Centralna Agencja Fotograficzna 1951–1991</i> , Warszawa–Szczecin 2021 (Hubert Wilk)	219
T. Leszkowicz, <i>Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej</i> , Warszawa 2022 (Dariusz Jarosz)	223

Wykaz skrótów	231
---------------------	-----

Wykaz skrótów

AAN	- Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AIPN	- Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
AIPN BU	- Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Biuro Udostępniania
AIPN Gd	- AIPN Oddział w Gdańsku
AIPN Ka	- AIPN Oddział w Katowicach
AIPN Kr	- AIPN Oddział w Krakowie
AIPN Ld	- AIPN Oddział w Łodzi
AIPN Lu	- AIPN Oddział w Lublinie
AIPN Sz	- AIPN Oddział w Szczecinie
AIPN Wr	- AIPN Oddział we Wrocławiu
AK	- Armia Krajowa
AM	- Akademia Medyczna
ANC	- Afrykański Kongres Narodowy (African National Congress)
CAW	- Centralne Archiwum Wojskowe
CRZZ	- Centralna Rada Związków Zawodowych
Dz.U.	- Dziennik Ustaw
FJN	- Front Jedności Narodu
GL	- Gwardia Ludowa
GZP WP	- Główny Zarząd Polityczny Wojska Polskiego
IPN	- Instytut Pamięci Narodowej
KC (PZPR, KPZR)	- Komitet Centralny (PZPR, KPZR)
KD (PZPR)	- Komitet Dzielnicowy PZPR
KG	- Komenda Główna
KGB	- Komitet Bezpieczeństwa Państwowego (Komitet gosudarstwiennoj bie-zопасnosti)
KOR	- Komitet Obrony Robotników
KPP	- Komunistyczna Partia Polski
KSS „KOR”	- Komitet Samoobrony Społecznej „KOR”
KU (PZPR)	- Komitet Uczelniany (PZPR)
KW (PZPR)	- Komitet Wojewódzki PZPR
KW MO	- Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej
KZ (PZPR)	- Komitet Zakładowy PZPR
MBP	- Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MO	- Milicja Obywatelska
MON	- Ministerstwo Obrony Narodowej
MPLA	- Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli (Movimento Popular de Libertação de Angola)
MSW	- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSZ	- Ministerstwo Spraw Zagranicznych

MZ	–	Ministerstwo Zdrowia
MZIOS	–	Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej
NKWD	–	Narodny Komisariat Wnutriennich Dieł (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych)
NRD	–	Niemiecka Republika Demokratyczna
NSZ	–	Narodowe Siły Zbrojne
NSZZ „Solidarność”	–	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
NZS	–	Niezależne Zrzeszenie Studentów
ONZ	–	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OOP	–	Oddziałowa Organizacja Partyjna
OPZZ	–	Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
OSAA	–	Organizacja Solidarności Afro-Azjatyckiej
OSPAAAL	–	Organizacja Solidarności z Narodami Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej
OWP	–	Organizacja Wyzwolenia Palestyny
PAL	–	Polska Armia Ludowa
PAP	–	Polska Agencja Prasowa
PCK	–	Polski Czerwony Krzyż
PISM	–	Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
PKSzNAAiAŁ	–	Polski Komitet Solidarności z Narodami Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej
PKSzNAiA	–	Polski Komitet Solidarności z Narodami Azji i Afryki
PKWN	–	Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PLL LOT	–	Polskie Linie Lotnicze „LOT”
PMWL	–	Polska Misja Wojskowa Likwidacyjna
POLISARIO	–	Ludowy Front Wyzwolenia Sakiji al-Hamry i Río de Oro (Frente Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y Río de Oro)
POP	–	Podstawowa Organizacja Partyjna
PPR	–	Polska Partia Robotnicza
PPS	–	Polska Partia Socjalistyczna
PPS-WRN	–	Polska Partia Socjalistyczna – Wolność, Równość, Niepodległość
PRL	–	Polska Rzeczpospolita Ludowa
PSB	–	<i>Polski słownik biograficzny</i>
PSK	–	Państwowy Szpital Kliniczny
PSL	–	Polskie Stronnictwo Ludowe
PSZ	–	Polskie Siły Zbrojne
PW	–	Politechnika Warszawska
PZPR	–	Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
ROPCiO	–	Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela
RPA	–	Republika Południowej Afryki
SB	–	Służba Bezpieczeństwa
SG	–	Sztab Generalny
SIDA	–	Szwedzka Agencja Rozwoju Międzynarodowego
SWAPO	–	Organizacja Ludu Afryki Południowo-Zachodniej (South West Africa People's Organization)
SZSP	–	Socjalistyczny Związek Studentów Polskich
TPPA	–	Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Afrykańskiej
TRJN	–	Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej
UB	–	Urząd Bezpieczeństwa
UPA	–	Ukraińska Powstańcza Armia
WAP	–	Wojskowa Akademia Polityczna

WiN	- Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość
WKP(b)	- Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików)
WP	- Wojsko Polskie
WChSON	- Wszechrosyjski Socjalchrześcijański Związek Wyzwolenia Narodu
ZAPU	- Afrykański Ludowy Związek Zimbabwe (Zimbabwe African People's Union)
ZG	- Zarząd Główny
ZHP	- Związek Harcerstwa Polskiego
ZMP	- Związek Młodzieży Polskiej
ZMS	- Związek Młodzieży Socjalistycznej
ZSMP	- Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej
ZSP	- Związek Studentów Polskich ZSRS/ZSRR – Związek Socjalistycznych Republiki Sowieckich/Radzieckich
ZWZ	- Związek Walki Zbrojnej

POLSKA

1944 / 45 – 1989

ISSN 2450-8357

9 772450 835303 3 5 >